

ПОВЕРНЕННЯ

Кохатися, коли над головою ні хмаринки, в самому центрі величезного жовтого пшеничного поля з голубоокою блондинкою і сонцем... Нічого, крім жовтого й голубого навколо, лише жовте й голубе, жовте й голубе... Але це здорово!

Так-от, сьогодні був сірий сльотавий день. У такі дні, коли на якомусь глухому хуторі я помічаю ледь жевріючий вогник самотнього віконця, уява чомусь неодмінно вимальовує за ним жіночий образ, що дивиться в сіру далину, спостерігаючи сумний провінційний пейзаж, який поступово огортається пільмою. Так дивиться вона не перший рік, можливо, чекаючи на когось, хто з'явиться в тій сірій каламуті й забере її з безкінечно давлючої марноти, не давши зістарітись. Тим часом, майже здогадуючись, що чекання безнадійне, а пейзаж цей незмінний і непорушний, *invidable*¹ на віки.

Життя моє склалося. Так чи інакше. І я тепер знаю, що писати й говорити, як на мене, – дві різні речі, щоб не сказати протилежності. Можливо, через це я прихиляюсь до першого і часом дратуюсь другим. Уникаючи безпосереднього спілкування, а щоб бути до кінця чесним, взагалі людського оточення, або ж принаймні можливості бачити якомога менше, я майже кожної осені лишав місто і їхав до провінції, хоча насправді це була найглухіша глушина. Хутір, що звався... От я вже й не пам'ятаю...

Надаючи перевагу самотності й написанню слів, я поступово змусив оточення вважати мене за письменника, а оскільки враження це складалося у людей обізнаних у цій справі й набувало стійкості, часом я сам був готовий поділити з ними цю думку. Але тепер я хочу сказати, вірніше, написати кілька слів не про це. Життя моє склалося. Так чи інакше. Що я мав на увазі? Це не сумний провінційний пейзаж за вікном. Але це й не голубооке кохання серед жовтого поля. Тобто, я хотів сказати – це неголубооке кохання серед жовтого поля, але й не сумний провінційний пейзаж за вікном. Отже, настала ще одна осінь. Це була вже сьома осінь, яка не будила душу і не кликала до самотності та написання слів.

---

¹ * *Invidable* (англ.) — непорушний.

Таким чином, щезла головна ознака, що вирізняла мене серед оточення як письменника.

Я знав, що рано чи пізно це станеться і я почуватимусь лукавим. Що ж мав тепер я? Втративши бажання писати слова й так і не здобувши бажання їх промовляти, за законом біології, я позбувався людського статусу, тобто нічим не відрізнявся від тварин, але я мало звертав на це уваги. У мене було благополуччя. Мене вже сьомий рік кохала моя дружина, я до нестями любив свою семирічну доньку, і моя малорухлива душа поступово жиріла, втрачаючи свої функції. Дрімаючи у кріслі-гойдалці, я ловив себе на думці, що знову ні про що не думаю. За вікном біля контейнерів зі сміттям сварилися дві істоти: замотана в лахміття стара, про яку говорили, що колись вона була графінею, і такий же обідраний пес, в якому ще впізнавався ірландський сетер. Певно, не поділивши якоїсь здобичі, вони гарчали і шкірилися одне на одного. Двох колишніх породистих з'єднав смітник, де обоє боролися за утвердження. Таке собі уособлення однієї з рис дев'яностих, думав я. На кухні щось розбилося.

- Кришталь б'ється на щастя! - радісно вигукнула дружина.

- От-от... - продовжував думати я, дивлячись за вікно, де, здається, графиня все відчутніше перемагала сетера. Так минали години, доки не нагадував про себе шлунок, виводячи мене із стану звичайного бездіяльного штилю.

Згодом ми сиділи за дерев'яним столом без обрусу й обідали в мовчанні. Я, дружина і донька. Наша щаслива й благополучна сім'я. Ми всі троє достеменно знали про це.

- Було б добре кудись поїхати, - сказала донька, випивши склянку молока.

- Як твій живіт? Ти прийняла ліки? - запитала дружина, і я чомусь подумав, що міг би повезти їх на хутір. Я не раз обіцяв їм це, але з різних причин поїздка не складалася.

- Поїдемо, - сказав я, - тепер там прегарна осінь. Ми зможемо назбирати якого завгодно осіннього листя, - говорив я до доньки, - не виключено, що ми ще знайдемо гриби.

Дружина притулила до мого обличчя долоню, і я поцілував їй руку.

День був казковим. Ми виїхали за дванадцять і через годину вже були на місці. Хутір розмістився на узліссі таким чином, що кілька хат ховалися в самому лісі. В одній з них я поселявся, коли приїздив сюди, щоб писати. Донька вже почала збирати листя. І дружина теж була радісна. Вони обоє знову були щасливі, лагідні і спокійні. Це було так переконливо. І я відчував такий же внутрішній спокій. Коли таких епізодів достатньо і вони поступово зливаються в довге розмірене благополуччя, не лишається проміжків, в які б можна було подумати про власну смерть, так само, як і про чиєсь життя, поставити собі запитання, не говорячи вже про відповіді, чи бодай їх пошуки. Просто є бажання з'їсти бутерброд з ікрою, випивши до того склянку вина...

І все ж це сталося... Це почалося зі скрипу, занудного, дратуючого звуку. Ми сиділи на траві, розклавши їжу. Промені сонця пронизували прозорі червоні кульки на білій поверхні хліба. Я саме відкусив бутерброд, коли почувся той звук. З-за кущів неподалік з'явилася інвалідна коляска. В ній сидів хлопчик років п'яти-шести, блідий, мов мрець. Позаду йшла якась жінка. Побачивши нас, вона зупинилась. Обличчя хлопчика залишилось непорушним. Жінка здивовано розглядала нас. Ми перезирнулися і чомусь теж застигли, тримаючи в руках бутерброди з червоними кульками, пронизаними сонячними променями. Незнайома жінка мовчала, несміло оглядаючи нас. Великі темні очі її, обрамлені темними заглибинами, здавались недосяжними для сонячного світла, тому в них не могло поселитись тепло – холод затаївся в них. Дивлячись в такі очі, чомусь відчуваєш себе винним, ніби саме ти й скривдив їх. Погляд хлопчика залишався таким же байдужим, мовби незрячим, а колір обличчя лякав. Схоже було на те, що коли доторкнешся до нього рукою, неодмінно відчуєш холод, воно здавалось неживим. Ми тримали в руках бутерброди й відчували, ніби нас щойно всіх разом скувала несподівана невідома сила. Жінка не рухалась. Очі її, як і до цього, лишались холодними. Здається, минуло багато часу, а картина, персонажами якої ми несподівано стали, залишалась незмінною.

Спочатку я почув голос дружини:

- Дай хлопчику цукерку.

Здається, саме так сказала вона. І тоді я поглянув на доньку. Вона відклала бутерброд і, взявши кілька цукерок, підійшла до хлопчика. Вона протягла йому цукерки, і картина змінилась знову на тривалий час. Хлопчик ніби не помічав гостинця. Руки його лежали нерухомо. Жінка ж дивилася на доньку, але ніяк не реагувала. Чомусь саме тоді мені стало не по собі. Я злякався за неї. Я кажу про дочку. Той страх змусив мене піднятися. Жінка помітила це, і її темні очі поглянули мені просто в обличчя. І знову холод, що затаївся в них, пройняв мене. Потім вона поглянула на доньку і раптом взяла цукерки. Тут же розгорнувши одну з них, простягла її до обличчя хлопчика, і той миттю проковтнув її не жуєчи. Це сталося майже блискавично, і при цьому вираз обличчя його не змінився. Жінка розгорнула ще одну цукерку, повторилося те ж саме. Хлопчик ковтнув усі цукерки, не змінивши виразу обличчя. А жінка тепер знову дивилася на мене. Вона дивилась у моє обличчя, ніби навколо, крім нього, більше нічого не було. Донька повернулася назад і, підійшовши до мене, прихилилася, немов шукаючи захисту. Часом вона так робила, коли по телевізору йшли фільми-жахи. Я пригорнув її до себе і погладив по голові. Жінка спостерігала, як рухається моя долоня.. І раптом, можливо, це лише здалося, але було враження, що це помітили всі, на її обличчі з'явилися сльози. Однак згодом я думав, що все це мені лише здалося. Так ми стояли, не рухаючись, ще якийсь час, і я все більше й більше поринав у якісь тьмяні спогади, що здавалися мені недоречними й дивними. Я дивився на хлопчика, на цю потворну жалку істоту в інвалідній колясці, і підступний моторошний дух холодив мені серце. Я притискав до себе доньку і не знав, чи захищаю її, чи шукаю захисту сам. Жінка повільно обдивилася всіх нас по черзі, й знову погляд її зупинився на моїй долоні, що лежала на дончиній голівці. Далі очі її заблищали, налившись слізьми. Тепер це помітили всі. Вона раптом рвучко схопила коляску і подалася геть. Ніхто з нас не встиг опам'ятатися, як вона щезла за кущами. Всі троє ми ще продовжували дивитися на місце, де тільки-но стояла інвалідна коляска, не наважуючись ворухнутись.

- Чомусь незручно. Не знаю чому... - нарешті мовила дружина.

Вона й досі тримала бутерброд і напівпрозорі кульки виблискували на сонці. Я дивився на них і думав, що теж тримаю в руці бутерброд. Потім я помітив доньку. Вона посміхалася і тягла мене за рукав.

- Ходімо, там під листком маленьке зелене жабеня, я покажу тобі. Його можна спіймати і посадити в банку. А потім ми будемо приносити йому мух і комарів. Воно виросте і народить нам жабенят.

Я посміхнувся і поглянув на дружину. Вона теж посміхалася.

- Спочатку з'їсте бутерброди, а потім підете ловити жабу, - сказала вона.

- Він так швидко з'їв цукерки! - раптом вигукнула донька і розсміялася.

Дружина була серйозною.

- Налий вина... - сказала вона.

Я налив вина, і ми випили.

Над головою зашуміли дерева, осіннє сонце, величезне і біле, було таким лагідним до нас. А жовте листя навколо випромінювало тепло і шепотіло спокій та злагоду.

Дорогою додому донька не змовкала, тримаючи в руках банку з жабеням, вона допитувалася, чи п'ють жаби воду і як вони сплять. Ми охоче ділилися версіями, доводячи кожен свою правоту, а потім всі дружно сміялися.

Вже пізно ввечері, коли донька спала, а на підвіконні біля її ліжка у банці шаруділо листям зелене жабення, дружина знову попросила вина.

- Як ти думаєш, вона впізнала тебе? - раптом запитала вона.

- Хто? - не зрозумів я.

- Скільки минуло часу, коли ти вперше поїхав до хутора? Шість, сім? Шість...

Адже йому не більше шести...

- Про що ти?

- Не знаю чому, але я зразу відчула це. Можливо, це притаманне лише жінкам. Очевидно, якась материнська якість відчувати приналежність. Не знаю. Він схожий на тебе, це не можна не помітити. Налий мені ще.

Я долив у склянку вина. Ми сиділи за столом, дивлячись за вікно, де світилися нічні вогні великого міста.

- Я хочу закурити, - сказала дружина.

Я підпалив цигарку і подав їй. Потім запалив сам.

Нічна вулиця за вікном ставала все тихшою й тихшою, і згодом місто зовсім заснуло.

Пачка з цигарками майже спорожніла. В кімнаті було так тихо, що ми чули, як час від часу ледь потріскували цигарки, і ще ми обоє чули, як із сусідньої кімнати долинав шурхіт сухого листя – це ніяк не вгавало зелене жабеня, нагадуючи нам про осінній ліс і про хутір, куди ми більше ніколи не поїдемо, але забути який буде дуже не просто.